

Coschap oogheelkunde : Centre Hospitalier Ibn Sina, hopital des spécialités
Rabat

Door : Mimount 4e jaars geneeskundestudent UMC Utrecht

In mei van 2014 heb ik het reguliere coschap oogheelkunde gelopen in Rabat. Het leek me al een tijdje leuk om een coschap te lopen in Marokko, omdat ik geen idee had van hoe het er in een Marokkaans ziekenhuis aan toe ging en wat voor kwaliteit zorg ze daar leveren. Daarnaast was ik ook nog niet in Rabat geweest, dus had ik gelijk de mogelijkheid om de hoofdstad van Marokko te bezichtigen.

Gezien Marokko geen contractplek is in Utrecht ben ik via een zoektocht op het internet bij AMAN uitgekomen. Ik heb de commissie internationaal een mailtje gestuurd en zo is het balletje eigenlijk gaan rollen. Uiteindelijk mocht ik in mei 2014 gaan beginnen met dit coschap in het Centre Hospitalier Ibn Sina te Rabat.

Gedurende mijn coschap verbleef ik bij een leuk gastgezin dat ik via een Marokkaanse organisatie heb kunnen regelen. Het gastgezin was een half uurtje lopen/ 10 minuten met de taxi van het ziekenhuis dus dat was ideaal.

Voordat ik kon beginnen op mijn eerste dag moest ik langs de administratie voor wat papierwerk met daarop allerlei exclusieve stempels en handtekeningen die garantie gaven dat iedereen die mij toestemming moest geven dit ook had gedaan. Daarna kon ik bekapt met een stapel papier naar de afdeling oogheelkunde. Gezien hier niet iedereen op de hoogte was van mijn komst, kwam al het papierwerk dat ik had meegekregen goed van pas. Nadat zij de papieren hadden doorgenomen werd ik welkom geheten en kreeg ik een rondleiding over de afdeling. De artsen vertelden mij dat zij niet eerder een buitenlandse coassistent hebben gehad op de oogheelkunde en vonden het leuk dat ik daarvoor had gekozen. Na een korte kennismaking werd ik geïnstalleerd in de kamer waar de lastige consulten kwamen die besproken moesten worden met de professor. Zo was de eerste kennismaking met de afdeling oogheelkunde.

Op de afdeling oogheelkunde werken arts-assistenten in opleiding tot oogarts, oogartsen en een aantal professoren (hoofd van afdeling; zien vooral lastige casus). Daarnaast zijn er verpleegkundigen, hoofd-verpleegkundigen, optometristen en was er de secretaresse van de afdeling. Gezien de organisatie van de afdeling vooral aan het begin van het coschap onduidelijk was, heb ik de hulp van deze secretaresse vaak in moeten schakelen. De secretaresse weet bijna alles wat er gebeurt op de afdeling en weet met haar stemvolume en gezag altijd wel iets voor je te regelen als je het zelf even niet weet. Een tip is dus ook om haar goed te vriend te houden, maar gezien het een gezellige vrouw is, was dit niet lastig!

Gedurende mijn coschap heb ik veel van de oogheelkunde gezien en geleerd. Dagelijks waren er veel consulten. Deze patiënten kwamen niet alleen uit Rabat en omgeving, sommige hebben namelijk een halve dag afgereisd om naar dit consult te komen. Dit is wel anders dan in Nederland. Hierdoor kreeg je een brede populatie van verschillende bevolkingsgroepen uit Marokko op het spreekuur te zien. Naast de 'poliklinische' consulten, had je dagelijks ook veel oogheelkundige onderzoeken die je kon bijwonen (angiografie, OCT's, laser etc.) en waren er op sommige dagen ook operaties waar je bij kon zijn. Verder was er ook een afdeling waar de patiënten lagen die net geopereerd waren en die daar verder in de gaten werden gehouden. Als laatste waren er ook consulten voor de oogheelkunde op

de spoedeisende hulp. Hiervoor was een aparte kamer in de salle d'urgence ingericht waar de mensen voor spoedeisende hulp (dus zonder poliklinische afspraak) kwamen. De wachtkamer puilt uit met patiënten, waardoor je daar als coassistent ook genoeg kunt zien.

Er was voor mij niet echt een vast rooster van wat ik moest doen. Ik keek vooral zelf met wie ik meeliep en wat ik wilde leren. Op een gegeven moment ken je de artsen en AIOS een beetje waardoor je zelf kunt kijken met wie je het beste mee kunt lopen en van wie je het meeste zult leren. De meeste artsen zijn wel 'onderwijs-minded' en zullen de tijd voor je nemen om je iets uit te leggen. Op de polikliniek heb ik ook zelf patiënten kunnen spreken en onderzoeken. Gezien ik geen vloeiend Arabisch spreek was het aan het begin van coschap wel lastig om een goed gesprek te voeren met de patiënten, maar dit ging later wel beter. Gelukkig spreken alle artsen Frans en zijn er zelfs artsen (vooral de jongere) die ook Engels spreken.

Gezien CHIS een overheidsziekenhuis is, zag je vooral het armere deel van de bevolking. Het is dan ook heel anders coschap lopen dan in NL. Veel patiënten kwamen pas in een laat stadium van een ziektebeeld naar de oogarts waardoor je als coassistent ook veel kunt zien aan de patiënt. Zo kon je bij sommige patiënten al zonder spleetlamp zien dat zij cataract hadden. Daarnaast heb ik bv ook een patiënt gezien met een enorme tumor op zijn ooglid waarvoor hij nooit eerder hulp heeft gezocht en patiënten die pas dagen na een ongeval (corpus alienum in oog; metaal, mes, cement ed. in oog) hulp zochten. Zulke dingen zie je denk ik niet zo veel in Nederland. Daarnaast puilen de spreekkamers ook dagelijks uit, waardoor je ook veel verschillende oogheelkundige ziektebeelden kunt zien.

Ik heb verder ook een dagje bij operaties in een privékliniek kunnen meekijken, waardoor het verschil tussen arm en rijk eigenlijk nog duidelijker werd. Gezien je bij oogheelkundige operaties als coassistent zelf weinig kunt doen, heeft de professor voor mij geregeld dat ik op de medische faculteit van Rabat een dagje kon oefenen met 'opereren' onder een microscoop. Ze hadden daarvoor een oog (dierlijk) voor me geregeld waar ik verschillende oogheelkundige operaties op kon oefenen, kon hechten en een beter beeld kon krijgen van de anatomie. Ik vond het erg leuk dat ze dit voor mij hadden geregeld. Het laat ook wel zien dat ze graag wilden dat je zo veel mogelijk van de oogheelkunde kon leren in korte tijd (coschap was maar 3 weken).

Al met al heb ik een erg leuke en leerzame tijd gehad in Rabat. Het is een erg vriendelijk en gastvrij ziekenhuis, waar het denk ik weinig moeite kost om je thuis te voelen. De meeste artsen vinden het leuk dat je er bent en willen je graag wat leren. De patiëntenpopulatie die in het ziekenhuis komt is erg divers, waardoor er veel te zien is. Ikzelf heb getracht om de organisatie van het ziekenhuis goed te begrijpen, maar volgens mij is 3 weken coschap te weinig om dit echt goed te doorgronden☺. Daarnaast vond ik Rabat ook een hele prettige stad. Rabat is de hoofdstad van Marokko en is een moderne (studenten)stad. Naast het moderne deel van de stad, zijn er ook oudere/traditionele delen met leuke bezienswaardigheden (Kasbah Oudayas, Hassan Toren, Mausoleum, Chellah, Medina). Ook zijn vanaf Rabat andere steden van Marokko goed bereikbaar waardoor je bv in de weekenden makkelijk andere gebieden van Marokko kunt ontdekken.

Als je na het lezen van dit verslag nog vragen hebt, mag je gerust contact met mij opnemen via AMAN.